

Retrat de Mercè Gasch l'any 1983, mesos abans d'incorporar-se com a bibliotecària a Granollers

Mercè Gasch Riudor

Mercè Gasch a la seva escola, Nostra Senyora de Lurdes, de la via Augusta de Barcelona, l'any 1947
(Foto: arxiu familiar)

Medalla de la ciutat a **Mercè Gasch Riudor**
Barcelona, 1941
Bibliotecària

Es distingeix Mercè Gasch Riudor per la seva llarga trajectòria en el foment de la lectura i el seu compromís amb la difusió del coneixement, que ha exercit com a bibliotecària i des d'entitats de la ciutat com AGEVO.

Mercè Gasch va estudiar a l'Escola de Bibliotecàries de la Diputació de Barcelona, on va obtenir el títol de bibliotecària l'any 1962. Després de treballar a l'Arxiu del Govern Civil de Barcelona durant 22 anys, el 1984 es va incorporar com a directora de la Biblioteca de Granollers, càrrec que va tenir fins a la seva jubilació, l'any 2006. Durant aquest període va viure la gran transformació que hi va haver en l'àmbit de les biblioteques: va estar al capdavant del trasllat de la Biblioteca de la Sala Tarafa a Can Pedrals, l'any 1995, i de la posada en marxa de la Biblioteca Roca Umbert, l'any 2005.

Dona sempre activa, està vinculada a diverses entitats de la ciutat, com Ressò o AGEVO, que va presidir entre el 2013 i el 2016. És autora del llibre *La Biblioteca de Granollers* (2001) juntament amb Teresa Castelló, Josefina Sampere i Maria Carme Illa, editat per commemorar els 75 anys de biblioteca pública a la ciutat.

Tota la família a Salou el 1985: la Mercè i l'Eleuterio amb l'Helena, l'Àlex, i els bessons Mercè i Esteve
(Foto: arxiu familiar)

“La biblioteca és ajudar, atendre, ser amable i donar informació sense fer discriminacions ni diferències”, defineix Mercè Gasch Riudor, que va ser bibliotecària durant més de dues dècades a Granollers i a qui la Medalla de la Ciutat li reconeix ara aquesta voluntat de servei, així com les ganes d’apropar el coneixement a la ciutadania que l’han motivat durant tota la seva vida.

Mercè Gasch Riudor (Barcelona, 18 de gener del 1941) va néixer en una família benestant del barri barceloní de Sant Gervasi. Les penúries de la postguerra, però, van fer que quedés orfe de mare quan només tenia cinc anys. El seu pare, enginyer industrial, quedava vidu amb tres fills –la Mercè tenia un germà més gran i un altre de més petit. Al cap d’un parell d’anys, la família li va buscar una bona noia amb qui casar-se i que pogués criar les criatures. Així, des dels vuit anys, l’Adelaida, una mestra que tenia nou germans, els va fer de mare i va ampliar la família amb una altra germana.

La Mercè estudiava a l’Escola Nostra Senyora de Lurdes de la Via Augusta, un centre progressista per l’època, fundat al segle XIX per la congregació de les Germanes de Sant Felip Neri, les filipenses, per promocionar la dona i afavorir la cultura catalana, i que el 1966 va acollir la primera escola de mestres de Rosa Sensat –de manera clandestina– per reprendre una tradició pedagògica que el franquisme havia estroncat.

Aquest entorn familiar i escolar va propiciar, segurament, que Gasch no dubtés que volia seguir estudiant. “En sabia, de ciències, sobretot de matemàtiques i estadística, però m’agradaven les lletres”, explica. Pensar en la biblioteconomia era prou habitual a l’època –era una carrera del tot feminitzada– i, a més, la Mercè tenia una cosina, amb qui compartia nom i cognoms, que era bibliotecària. “Primer vaig pensar que era una carrera menor, però la vaig fer i em va agradar”, reconeix. Així, doncs, el 1959 va entrar a l’Escola de Bibliotecàries de la Diputació de Barcelona i el 1962 va obtenir el títol.

Mentre preparava oposicions –que es va treure el 1964–, acabada de diplomar, va trobar feina al Govern Civil de Barcelona, a organitzar l’arxiu. “Amb una companya, hi vaig començar

En una visita institucional a la biblioteca a finals dels 80, quan encara era a la sala Francesc Tarafa
(Foto: Pere Espauella / Fons Ajuntament de Granollers / Arxiu Municipal de Granollers)

un estiu, però com que hi havia personal de vacances, ens van posar a la finestra i els sorprenia que fóssim tan amables..., i és que nosaltres fèiem l'atenció que ens havien ensenyat com a bibliotecàries", recorda i afegeix que, tot i el règim, "allà es podia parlar català, de fet, els funcionaris ateníem amb l'idioma que emprava la persona que venia". De seguida van veure que allà "tot estava per fer" i, passat l'estiu, va reclamar passar a l'arxiu, on va treballar durant 22 anys. A principis dels 80, però, a l'arxiu es va incorporar una treballadora que venia de la Falange i l'ambient laboral es va enrair, la qual cosa va decantar el canvi de feina de Gasch i la va dur a Granollers.

Paral·lelament, a mitjans dels anys 60 va conèixer Eleuterio González, el fill d'una família provenint de Conca i enginyer industrial, com el pare de la Mercè –la qual cosa va ser una bona carta de presentació a la família. L'afició compartida per l'òpera va fer que es trobessin en una llotja del Liceu, i que, en posteriors ocasions, s'anessin coneixent a les festes que es feien a casa d'amics comuns. El festeig va durar uns tres o quatre anys perquè la Mercè, contrariant les convencions socials d'aquells anys, dubtava sobre si casar-se. "En aquella època alguns volien casar-se perquè els cuinessis o els cuidessis els pares, i jo volia seguir treballant. I, per sort, l'Eleuterio era un home modern", explica la Mercè, que finalment s'hi va casar el 1973, quan tenia 32 anys. El seu marit tenia una empresa entre Granollers i Cardedeu i, de seguida, va veure la necessitat de traslladar-se. "Si el volia veure més enllà d'una estona al vespre, no ens podíem quedar a Barcelona", argumenta.

I així, per amor, va arribar a Granollers, una ciutat que no li era estranya. D'una banda, perquè hi tenia família –el doctor Grau, el tiet, i la seva dona, Eulàlia Gasch, germana del pare i la seva padrina–, i d'una altra banda, perquè hi havia fet una de les pràctiques durant la carrera –"el 1962 vaig estar una setmana instal·lada a l'Europa", recorda. A més, a la biblioteca n'havien quedat contents i pensava que potser hi podria acabar treballant, tard o d'hora.

La parella va tenir quatre fills, l'Helena, l'Àlex, i els bessons Mercè i Esteve. El 1974, embarassada de la primogènita, va acabar la carrera de Psicologia, que havia començat a la facultat de Filosofia i Lletres el 1969. Amb l'ajuda d'una veïna per cuidar els fills –el 1977 va néixer el segon i l'any següent arribaven els bessons–, va compaginar la maternitat amb la feina a Barcelona, on feia horari de matí, que li permetia dedicar-se a la família a la tarda.

Mercè Gasch, la segona per la dreta, amb companyes bibliotecàries a Can Pedrals, tot fent l'habitual gest per demanar silenci (Foto: Jordi Ribó)

No va ser fins al febrer del 1984 que es va incorporar com a bibliotecària a Granollers; això sí, hi va exercir 22 anys, fins a la seva jubilació el 2006. Anys abans, quan l'anterior bibliotecària, Angelina Rodríguez, estava a punt de jubilar-se, ja li van dir d'anar a Granollers, però tenia els fills petits i va pensar que podria conciliar millor la vida laboral i familiar si només feia jornada de matí, encara que fos a Barcelona. Però el 1984 sí que va acceptar el nou rumb laboral i va entrar a la biblioteca que la Diputació tenia a la sala Francesc Tarafa, en substitució de Josefina Sampere, i com a directora va veure'n l'evolució.

Una fita important va ser el 1993, quan les biblioteques van passar a ser municipals i es va esforçar perquè l'Ajuntament la percebés com un equipament cultural de primer ordre. L'espai era massa limitat i primer guardaven llibres i documents a la caseta del costat de la sala, fins que l'Ajuntament –en època del regidor Antoni Porta– els va cedir un magatzem a l'espai que va deixar la ràdio en traslladar-se. “Tot i el poc espai, la biblioteca es deixava per fer moltes activitats, no només literàries. Per exemple, en Carles Riera hi programava concerts”, recorda.

Amb tot, l'evidència que la biblioteca havia quedat petita va fer que s'impulsés el projecte de Can Pedrals, “un lloc immillorable”, deia la Mercè. El trasllat es va fer entre el gener i el maig del 1995 –el consistori va procurar el personal per fer-ho i per informatitzar la biblioteca– i Can Pedrals es va convertir en la biblioteca central, no només de la ciutat, sinó del Vallès Oriental, de manera que Gasch va ser també una peça clau per orientar altres biblioteques de la comarca. “Sempre demanava més coses, com la biblioteca itinerant per cobrir baixes”, explica. A més, no era “massa de seguir les normes, però sí d'aplicar el sentit comú”. Per això, Can Pedrals va ser de les primeres a tenir un sistema de préstec també per a les revistes, i va organitzar el primer Club de Novel·la, que després altres biblioteques van imitar, amb l'ajuda de molta gent, com la professora Montserrat Medalla i la historiadora Margarita Tintó, entre d'altres.

A més, la biblioteca va passar a disposar d'accés a internet i a prestar materials més enllà dels llibres, com els DVD; així mateix, s'hi impartien cursos i va ser un punt de la UOC (Universitat Oberta de Catalunya). Així, novament Gasch, que assegura que va tenir la sort de poder delegar en un bon equip, veia com les necessitats creixien i l'espai li quedava petit

En un dels viatges amb l'Eleuterio, el setembre de 1998 a Puerto de la Cruz, Tenerife (Foto: arxiu familiar)

per a totes les iniciatives que es duïen a terme des de la biblioteca. Tot i que, en un primer moment, s'havia pensat a ampliar la biblioteca a les instal·lacions de Can Puntes –on hi havia l'Escola de Música, que s'esperava traslladar darrere el teatre auditori que s'estava construint–, i fins i tot hi havia els plànols d'ampliació, finalment, aquesta idea es va desestimar.

Així, amb Can Pedrals insuficient per a una ciutat creixent, Mercè Gasch, en el darrer any de la seva carrera professional, va veure i acompanyar la posada en marxa de la segona biblioteca de la ciutat al recinte de Roca Umbert, l'abril del 2005.

Poc més tard i després de 22 anys com a bibliotecària de la ciutat, es jubilava als 65 anys. I pocs mesos després, arribava el primer dels seus set nets. A banda de gaudir de la família, Gasch, una dona sempre activa, no es va quedar pas a casa. De fet, va seguir amb una de les seves aficions, els viatges, i està vinculada a diverses entitats de la ciutat. Just després de jubilar-se, de la mà d'Olga Pey, va entrar a la parròquia de Sant Esteve i a Càritas per posar ordre a l'arxiu i a la documentació de l'entitat.

Àvida lectora, escriu a *Ressò* des del 2006 –la revista de la gent gran, on cada mes, puntualment des dels inicis, recomana un llibre, especialment pensat per a persones de la seva generació, llibres clàssics. I tot i confessar-se més amant de llegir que d'escriure, és autora del llibre *La Biblioteca de Granollers* (2001) juntament amb les companyes Teresa Castelló, Josefina Sampere i Maria Carme Illa, editat per commemorar els 75 anys de biblioteca pública a la ciutat.

També, acabada de jubilar, es va fer sòcia d'AGEVO –les aules d'extensió universitària per a la gent gran del Vallès Oriental–, entitat de la qual va ser vicepresidenta des del 2009 i que va presidir entre el 2013 i el 2016, i amb la qual encara col·labora com a membre activa. De fet, el 2011 va col·laborar en la creació del blog de l'entitat, en el qual encara firma les fotografies de les cròniques de les conferències setmanals que organitza el col·lectiu de gent gran.

Avui, continua reivindicant la biblioteca com a pal de paller cultural de Granollers. I explica que hi va fer una feina que li agradava, "d'aquelles que pagaries per fer".